

Katupuiden vaurioiden korvaushinnaston hyväksyminen / JV

VD/5449/02.03.00.00/2025

JV/MH/SH/SO

Kaupunkiympäristön toimialalla, katujen ja puistojen vastuualueella on valmisteltu vuosien 2024–2025 aikana katupuiden vaurioita koskevaa hinnastoa. Katupuu hinnaston käyttöönotto on yksi keskeisimmistä toimenpiteistä katuvihreän asiantuntijoista koostuvan katupuuryhmän katupuulinjauksessa. Hinnasto tukee mm. Vantaan kaupunkistrategian (2022) sekä resurssiviisauden tiekartan (2022) ja luontopositiivisuuden toimintasuunnitelman (2023) ja Vantaan viherrakenteen kehityskuva VIVA:n (2024) tavoitteita. Hinnaston tarkoituksena on vastata tarpeeseen tukea olevan katupuuston säilyttämistä ja siten tukea Vantaan kaupunkiolosuhteita ilmastomuutoksen ja luontokadon äärellä. Katupuut tuottavat merkittäviä säätely- ja ylläpidon ekosysteemipalveluita ja ovat siten tärkeää luontopohjaista kunnallistekniikkaa eli vihreätä infrastruktuuria varsinkin tiivistyvissä keskustoissa. Katupuita on tarpeen suojella sekä maanalaisilta että maanpäällisiltä vaurioilta.

Työn tarkoitus

Katupuiden vaurioihin kohdistuvan korvaushinnaston tarkoituksena on ollut vastata kaupungin linjauksissa esitettyihin ilmastomuutoksen ja luontokadon haasteisiin sekä katupuuasiantuntijoiden tunnistamiin riskeihin liittyen Vantaan katupuiden määrään ja kuntoon. Muissa Suomen suurissa kaupungeissa katupuiden vaurioihin kohdistuva korvaushinnasto on ollut jo käytössä, mm. Helsingissä, Espoossa, Turussa, Tampereella ja Kuopiossa.

Vantaan vuosittain vaurioiden ja heikon kunnon vuoksi poistettavien katupuiden määrä on suuri. Puita vaurioituu ja kaadetaan mm. yksityisten urakoitsijoiden kaivuutöissä, rakentamaturakoiden ottaessa tilaa työmaalle, ajoneuvojen törmäysten ja ilkvallan vuoksi sekä tonttien toimintojen ulottuessa katualueelle. Vauriot heikentävät elävän puun elinmahdollisuuksia ja todennäköisesti aiheuttavat tarpeen poistaa heikkokuntoinen puu ennaltaehkäisemiseksi esimerkiksi turvallisuuden vuoksi. Samaan aikaan Vantaan katupuiden istutusmäärät ovat vähentyneet viime vuosina merkittävästi.

Katupuita tarvitaan lisää ilmastomuutoksen ja sen vaikutusten sekä luontokadon hillitsemiseksi. Ilmastomuutoksen myötä lisääntyvät myrskyt, kasvitaudit ja tuholaiset tulevat todennäköisesti entisestään verottamaan olevien puiden määrää. Uusien katupuiden sijoittaminen kaupunkitilaan ja kasvattaminen täysi-ikäiseksi on huomattavasti hitaampaa ja kalliimpaa kuin olevan katupuun ylläpito. Kaupunki ei siis voi lisätä katupuiden määrää pelkällä istuttamisella – olevia katupuita pitää myös säästää.

Katupuiden vaurioiden kustannusten muodostuminen ja omaisuudenhallinta

Katupuihin kohdistuvat vauriot ovat kaupungille kalliita. Katupuiden vaurioihin kohdistuvan hinnaston ensisijainen tarkoitus on ennaltaehkäistä vaurioita. Korvaussummien on tarkoitus olla sanktio, jotta puun suojaaminen ja vaaliminen on kannattavampaa kuin sen vaurioittaminen tai poistaminen.

Mikäli katupuulle on jo aiheutettu vaurio, korvaussummalla korvaaminen kompensoi kaupungille aiheutuvaa kadun rakenteen tuhoutumista ja luontopohjaisen kunnallistekniikan eli ekosysteemipalveluiden (ylläpito-, säätely- ja kulttuuripalvelut) menetystä siltä osin kuin se on

mahdollista. Menetettyjen katupuiden korvaaminen tarkoittaa tässä yhteydessä esimerkiksi uusien puiden istuttamista joko samaan tai eri paikkaan. Vaurioituneiden ja siten ennaikaisesti kuolleiden katupuiden myötä menetettyjen luontohyötyjen saavuttamiseen menee kuitenkin vuosikymmeniä. Uutta aikuista katupuuta ei ole mahdollista saada kuin vuosikymmenien samassa paikassa kasvattamisella. Vaikka puuhun kohdistuva vaurio olisi kuinka pieni, katupuuta ei voi korjata.

Kaupunkien katupuuomaisuuden arvo kehittyy hitaasti puiden vanhetessa, toisin kuin muussa infrassa, jonka arvo on korkeimmillaan uusimishetkellä. Viherympäristöliiton Kaupunkipuiden arvonmääritysmallissa (KAM 2019) kaupunkipuun taloudellinen arvo on laskettu muodostuvan kustannuksista, jotka syntyvät juurtumis- ja kasvatusvaiheen aikana. Eri kasvuvaiheissa olevaan puuhun sidotut kustannukset vaihtelevat noin 4000-6000e/puu välillä. Karkeasti voidaan arvioida yhden katupuun arvon olevan keskimäärin noin 5000 euroa. Vantaalla on 19 120 katupuuta, joten Vantaan katupuuomaisuuden arvo on pelkän hankinnan ja hoidon kustannuksiin käytetyn osuuden perusteella laskien vähintään 95 600 000 euroa. Arvopuiksi määriteltyjä katupuita on noin 1600 kpl. Arvopuut tullaan lisäämään katupuurekisteriin (kartta.vantaa.fi) ennen hinnaston voimaantuloa.

Tämän lisäksi katupuut tarjoavat kaupungille ja sen toimijoille myös ekosysteemipalveluita eli ns. luontohyötyjä. Luonnonvarakeskuksen i-Tree -hankkeessa (2018–2021, raportti 2024) osasta puiden tuottamia ekosysteemipalveluita (hiilivarasto, hiilensidonta, hulevesien hallinta, ilmansaasteiden vähentäminen) on laskettu i-Tree-laskurilla niiden taloudellinen arvo. Hankkeen laskemassa arvossa jäävät luontohyödyistä vielä huomioimatta mm. viilentäminen, varjostus ja hulevesien hallinta sekä monimuotoisuuden ja viihtyisyyden hyödyt. Tutkimuksessa esimerkiksi Porissa (1 536 puuta, joista 1272 kpl katupuita) laskettiin puiden luontohyötyjen taloudelliseksi arvoksi noin 7 euroa /puu, yhteensä vuosittain 11029 euroa. Katupuiden arvot kertautuvat vuosittain: Porissa kyseinen arvo on kymmenen vuoden aikana 110 290 euroa ja 50 vuoden aikana 551450 euroa. Lisäksi Porin puiden hiilivaraston arvoksi todettiin noin 78 euroa/puu, yhteensä 119 416 euroa. Luvuissa on syytä huomioida, että Vantaalla on Poriin nähden katupuita yli kymmenkertainen määrä.

Kustannuksien osalta puiden istuttaminen ainoastaan alkuinvestointi, sillä muusta omaisuudesta poiketen elävän kaupunkipuun arvo kasvaa vuosikymmenien myötä. Koska katupuun elinkaari on vuosikymmeniä, jopa sata vuotta pitkä, puun hoito on sen elinkaaren merkittävin kustannuksia aiheuttava toimenpide. Toisaalta toiminnallisessa vaiheessa oleva, vuosikymmeniä täysikokoiseksi kasvanut terve puu on helppohoitoisempi ja kestävämpi kuin kasvatusvaiheessa oleva nuori puu. Se myös pystyy tarjoamaan moninkertaiset ekosysteemipalvelut verrattuna puuntaimeen.

Samaan paikkaan istutettu puun taimi vaatii vuosien hoidon päästäkseen samaan vaiheeseen, jossa vaurioitunut puu on ollut. Uuden katupuun istuttaminen katu ympäristöön edellyttää hallinnollisessa katusuunnitelmassa määritettyä riittävää rauhoitettua maanalaista ja -päällistä kasvutilaa. Puiden määrän lisäämistä rajoittavat suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon käytettävissä olevat taloudelliset ja henkilöresurssit.

Vaikka uutta puuta ei aina voida korvata samassa paikassa esimerkiksi maanalaisten rakenteiden aiheuttaman tilanpuutteen vuoksi, korvaussummassa on huomioitu mahdollisuus korvata puu jossain muualla kaupungin yleisillä alueilla tai siirtää puu ulkoisena urakkana. Hoidontarve vähenee ja ekosysteemipalveluiden tuotto kasvaa sitä mukaa kun puu saa kasvaa suuremmaksi ja vanhemmaksi. Tämä tukee kaupungin omaisuudenhallintaa ja resurssiviisauden tavoitteita.

Toimeenpano ja korvauskäytännöt

Katupuihin kohdistuvien vaurioiden korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). Sopimuksiin perustuvassa työssä (esim. puitesopimuksella tilatut työt, urakat ja luvanvarainen toiminta) käytetään erillisiä sopimusehtoja. Vahingonkorvauslain (5. Luku, 5 §) mukaan esinevahinkona on korvattava esineen korjauskustannukset ja vahingosta aiheutuneet muut kulut sekä arvonalennus taikka tuhoutuneen tai hukatun esineen arvo ja lisäksi tulojen tai elatuksen vähentyminen. Kunnossapitolaki eli laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (1978) ei monelta osin vastaa nykyisiä tarpeita katualueen hallinnoinnista.

Katupuiden osalta tuhoutuneen esineen arvona huomioidaan se, että kaupungille tulee uuden puun istutuskustannusten lisäksi paljon välillisiä kuluja katupuun menettämisestä. Vaurioiden vuoksi menetetty katupuu vähentää kaupungin mahdollisuutta tarjota kaupunkilaisille vihreänä infrastruktuurina niistä saatavia ekosysteemipalveluita kuten hiilensidontaa ja -varastointia, viilentämistä, varjostusta ja hulevesien hallintaa sekä puiden toimimista eri lajien elinympäristönä ja ravintona. Katupuun menetyksen myötä kaupunki menettää välillistä taloudellista hyötyä myös vantaalaisen julkisen tilan viihtyisyyden ja kulttuuristen arvojen myötä: katupuut vahvistavat kaupunkikuvaa, paikallisidentiteettiä ja asuinalueiden haluttavuutta sekä ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Yksiselitteiset yksikköhinnat ovat yksinkertaisia käyttää, eivätkä vaadi asiantuntija-arvioita puun kunnosta, latvuspeittävydestä tms. vaan korvaus voidaan määritellä lupapalveluista tai työmaalla valvojan/tarkastajan toimesta. Vaurioista ilmoittamista omatoimisesti halutaan tukea, mikä on huomioitu hinnastossa.

Päävastuu vaurioiden laskelmista, laskuttamisesta ja korvauskäytäntöjen kehittämisestä on kunnossapidossa, rakentamisessa ja lupapalveluissa riippuen vaurion aiheuttajasta. Rakentamisen urakoissa katupuuhiinnasto liitetään urakkaohjelmaan kilpailutuksen pohjaksi. Lisäksi tärkeä osa vaurioiden vähentämistä on rakentamisen vihervalonnan kehittäminen. Kunnossapidossa hinnastoa voidaan hyödyntää todettaessa vaurioita hoidon yhteydessä tai palautteiden kautta. Lupapalveluissa katupuiden vaurioihin kohdistuva korvaushinnasto tulee käyttöön yleisten alueiden sijoitus-, käyttö- ja työluvista siten, että se sisällytetään olemassa oleviin ehtoihin ja sopimuksiin.

Toimivalta

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 4 §:n 8 kohdan mukaan kaupunkitilalautakunta tehtäväalueellaan päättää kaupungin ulkopuolelle tarjottavien palveluiden ja tuotteiden periaatteista ja hinnoitteluperusteista.

Kaupunkitilalautakunta 13.8.2025 § 26

Kaupungininsinöörin vs. esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä Vantaan kaupungin katupuiden vaurioihin kohdistuva korvaushinnasto esittelytekstin ja liitteen mukaisesti, ja
- b) että korvaushinnasto astuu voimaan 1.9.2025

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Katupuiden vaurioihin kohdistuva korvaushinnasto

Täytäntöönpano: Kadut ja puistot

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunkilautakunnalle

Lisätiedot:

maisema-arkkitehti Satu Onnela, puh. 0400 765 752

([satu.onnela\[at\]vantaa.fi](mailto:satu.onnela@vantaa.fi))